

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 10283/2023
03.07.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник др Здравко Петровић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужиле и тужене изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1811/20 од 27.10.2022. године, у седници одржаној 03.07.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 1811/20 од 27.10.2022. године и предмет враћа другостепеном суду на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1811/20 од 27.10.2022. године, донетом на основу одржане расправе пред другостепеним судом, ставом првим изреке, укинута је пресуда Првог основног суда у Београду П 15143/18 од 05.09.2019. године. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужили на име накнаде штете због изгубљеног издржавања за период од 01.09.2013. закључно са 30.09.2014. године, исплати означене месечне износе са законском затезном каматом од доспелости до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев да се обавезе тужена да тужили на име накнаде штете због изгубљеног издржавања за период од 01.09.2013. закључно са 30.09.2014. године исплати означене месечне износе са законском затезном каматом од доспелости до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев да се обавезе тужена да тужили на име накнаде штете због изгубљеног издржавања за период од 01.10.2014. закључно са 31.05.2019. године исплати означене месечне износе са законском затезном каматом од доспелости до исплате, као и да јој на име ренте убудуће плаћа 6.579,56 динара сваког месеца најкасније до 25. у месецу док за то буду постојали законски услови, са законском затезном каматом од 26. дана у месецу до исплате. Ставом петим изреке, тужена је обавезана да тужили накнади парничне трошкове од 170.287,16 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом шестим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, благовремене ревизије изјавиле су обе странке. Тужила побија пресуду због погрешне примене материјалног

права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања. Тужена побија пресуду у ставовима другом, петом и шестом изреке из свих законских разлога, сходно члану 404. ЗПП. Тужила је поднела одговор на ревизију тужене.

Ревизије су дозвољене на основу члана 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23), па је Врховни суд испитао побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП и утврдио да су ревизије основане.

У поступку доношења пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђењу другостепеног суда, покојни супруг тужиле ББ погинуо је у вршењу војне службе ...1989. године, у које време су они имали двоје заједничке малолетне деце. Решењем Војног правобранилаштва од 20.03.1992. године тужили је призната накнада штете као последица смрти супруга, између осталог и право на ренту засновано на обрачуну по коме би покојни ББ издвајао 60% за издржавање чланова домаћинства, а разлика између овог износа и породичне пензије која је призната породици ББ је 976 бодова. Решењем Министарства одбране – Секретаријата министарства, Дирекције за имовинскоправне послове, Одељење у Београду од 26.02.2006. године, тужили је утврђен нов износ ренте у висини од 2.623,52 бода месечно почев од 01.03.2007. године па убудуће. Сину тужиле престало је право на породичну пензију 30.09.2009. године, ћерки 30.09.2014. године, од када је само тужила корисник породичне пензије у висини од 70% од пензијског основа. Тужена је 01.04.2014. године престала да исплаћује ренту. Покојни супруг тужиле би до 23.08.2014. године био у професионалној служби, а након тога у пензији. Одлуку о делимичној основаности постављеног тужбеног захтева за изгубљено издржавање за период од 01.09.2013. до 30.09.2014. године, као и неоснованости преосталог дела захтева за накнаду доспеле штете и ренте, другостепени суд заснива на налазу и мишљењу вештака економско-финансијске струке Душана Орлића, пошто је израђен са полазиштем на налог суда по коме би покојни ББ од редовних прихода за издржавање тужиле издвајао 30% до 30.09.2014. године, а након тог времена 40%. Налазе вештака Милана Мандића, који је тужила доставила и Комисије судских вештака формиране решењем првостепеног суда на рочишту од 26.02.2019. године, са задатком да се изјасни о оба налаза судских вештака, другостепени суд не прихвата, пошто су обрачуни засновани на методолошком приступу који суд није одредио.

Одлука је заснована на одредбама чланова 185. став 1, 186, 194. и 197. став 1. Закона о облигационим односима, као и члана 6. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању.

По становишту Врховног суда, другостепени суд је због погрешне примене материјалног права пропустио да утврди све битне чињенице.

Према Закону о облигационим односима, лице које је погинуло издржавао или редовно помагао, као и оно које је по закону имало право захтевати издржавање од погинулог, има право на накнаду штете коју трпи губитком издржавања, односно помагања (члан 194. став 1.); ова штета накнађује се плаћањем новчане ренте, чији се износ одмерава с обзиром на све околности случаја, а који не може бити већи од онога

што би оштећеник добијао од погинулог да је остао у животу (члан 194. став 2.); суд може на захтев оштећеника за убудуће повећати ренту, а може је на захтев штетника смањити или укинути, ако се знатније промене околности које је суд имао у виду приликом доношења раније одлуке (члан 196.).

Чињенично је утврђено да је ван спора тужили решењем надлежног органа тужене од 20.03.1992. године признато право на ренту почев од 01.06.1993. године па убудуће док за то постоје законски услови, са полазиштем на утврђење да би покојни ББ 60% редовних примања издвајао за издржавање породице, а да између тог износа и признате породичне пензије члановима његовог домаћинства постоји разлика у износу одређеном тим решењем. Из утврђења другостепеног суда произлази и да је обим права који одређује висину ренте мењан, као и да је решењем органа управе од 26.02.2006. године утврђен нов износ ренте – накнаде штете на име изгубљеног издржавања од 2.623,52 бода почев од 01.03.2007. године па убудуће. Нема података да је тужила изјављивала правне лекове против одлуке управног органа којом је одређена висина ренте, нити је утврђено из ког разлога је исплата ренте обустављена 01.04.2014. године - у периоду између 30.09.2009. и 30.09.2014. године, када је по чињеничном утврђењу престало право на породичну пензију сина, односно ћерке тужиле.

Следи да тужила има признато право на ренту у висини одређеној правноснажним решењем органа управе, али није утврђено на основу којих параметара је утврђена висина ренте која је исплаћивана до 01.04.2014. године, нити из којих разлога је тужена након тог периода престала да врши исплату по овом правном основу.

Из утврђене садржине налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке Душана Орлића не следи да је он приликом обрачуна имао у виду критеријуме примењене у решењу од 26.02.2006. године. Са друге стране, управо ово решење је било основ израде налаза Комисије судских вештака, коју је суд формирао на предлог тужиле и одредио јој задатак да се изјасни о налазима вештака економско-финансијске струке Душана Орлића и Милана Мандића. Према Закону о парничном поступку суд ће да изведе доказ вештачењем ако је ради утврђивања или разјашњења неке чињенице потребно знање којим суд не располаже (члан 259. ЗПП), а ако се подаци вештака у налазу битно разликују или ако је налаз једног или више вештака нејасан, непотпун или у противречности сам са собом или утврђеним околностима, а ти недостаци не могу да се отклоне поновним саслушањем вештака или се појави сумња у правилност датог мишљења суд ће на предлог странке да одреди ново вештачење (члан 273. став 2.)

Осим наведеног, списима предмета приложено је решење Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Службе филијале за Град Београд 1 од 27.04.2015. године, из чије садржине је видљиво до ког периода и у ком обиму су чланови породичног домаћинства покојног ББ имали право на породичну пензију, а по којој исправи је обустава породичне пензије ћерки тужиле ВВ извршена 30.11.2011. године, односно 18.05.2014. године, а тужили исплаћивана пензија у висини од 70% пензијског основа почев од 1.12.2011. године, а не након 30.09.2014. године како је то побијаном пресудом утврђено.

Пошто у поновљеном поступку разјасни све чињенице на које је указано, оцењујући методолошки приступ налаза вештака економско-финансијске струке који су израђени за потребе овог поступка у склопу са садржином свих изведених доказа, другостепени суд ће бити у прилици да изведе закључак у чему се састоји знатнија промена околности за спорни временски период у односу на 26.02.2006. године, када је одлуком државног органа утврђен износ ренте – накнаде штете са правом на исплату од 01.03.2007. године па убудуће, па ће бити у прилици да одлучи о основаности постављеног тужбеног захтева за накнаду штете и измену ренте.

У поновљеном поступку, другостепени суд ће на основу члана 165. став 2. ЗПП, одлучити о трошковима целог поступка.

Из изнетих разлога, на основу члана 416. став 3. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Субић,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**